

INTERREG V A / NL-DE

- ▶ Operationeel programma goedgekeurd
  - ▶ Subsidiabel vanaf 01-01-2014 tot 31-12-2023
  - ▶ Samenwerkende regio: hele grensregio van Noord naar Zuid
  - ▶ 2 Prio's:
    1. Verhoging grensoverschrijdende innovatiekracht
      - Meer product- en procesinnovaties in de sectoren, die voor het programmagebied relevant zijn
      - Onderzoek naar innovaties en aanwending koolstofarme technologieën
    2. Sociaal-culturele en territoriale cohesie van het programmagebied
      - Bevordering juridische en administratieve samenwerking en samenwerking tussen burgers en instellingen
-

Toelichting prio's en maatregelen

1. Verhoging grensoverschrijdende innovatiekracht

1.1 Meer product- en procesinnovaties in de sectoren, die voor het programmagebied relevant zijn

- ▶ Voor wie?
  - Technologie-, innovatie- en starterscentra
  - Ondernemingen (met name MKB en hun potentiële medewerkers)
  - Lokale en regionale organisaties en overheden (bijv. t.b.v. economische ontwikkeling, kamer van koophandel, Handwerkskammern)
  - Universiteiten, hogescholen, onderzoeksinstituten en de technologietransfer ondersteunende instellingen
  - Onderwijsinstellingen of andere instellingen met kwalificatieaanbod
- ▶ Generieke maatregelen ter stimulering van internationalisering en competentieopbouw in het MKB:
  - Bewustwording en gerichte advisering.
  - Stimulering van ondernemerschap.
  - Bevordering van kennis- en technologietransfer en open innovatie.
  - Bevordering van internationalisering.
- ▶ Specifieke maatregelen per sector
  1. Agribusiness/Food (inclusief (glas)tuinbouw)
    - Betere benutting van alle componenten van agrarische producten (zgn. cascadering, waarbij steeds laagwaardiger stoffen uit product worden gehaald).
    - Ontwikkeling van hoogwaardiger eindproducten voor nieuwe doelgroepen, bijvoorbeeld gezonde voeding, geneesmiddelen uit agrarische producten, natuurlijke bestrijdingsmiddelen, etc.
    - Ontwikkeling van alternatieve toepassingen van agrarische producten, bijvoorbeeld als geavanceerde materialen, chemische hulpmiddelen, biopolymeren, etc.
    - Optimalisatie van hoogwaardiger en duurzamer agrologistieke concepten, zodat een groter afzetgebied sneller en meer duurzaam kan worden bediend.
    - Precies produceren door toepassing van hoogwaardige technologieën.
    - Stimulering van resource-efficiency in de hele keten via o.a. energie-, water- en grondstofbesparing, droogtetechneken, vervanging door hernieuwbare alternatieven, etc., hergebruik van water om water te besparen (met inachtneming van de EU-richtlijn voor de behandeling van afvalwater (Urban Waste Water Treatment Directive, UWWTD)
    - Stimulering van milieubescherming in de landbouw, reductie van nitraat, grensoverschrijdend voedingsstoffenmanagement, vermindering van de nutriëntenbelasting door de landbouw, preventie van de verspreiding van multiresistente kiemen
    - Structurele grensoverschrijdende samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden om human capital agenda's in de praktijk te brengen (bijvoorbeeld praktijkgericht onderwijs, kwalificatie

en afstemming, techniek, tekort aan vakmensen, talentontwikkeling). Hierdoor worden het behoud en de ontwikkeling van kwalitatief hoogwaardige werknemers op het gebied van Agribusiness/Food en gestimuleerd en wordt de attractiviteit van de regio voor hoger opgeleiden verhoogd.

- Bevordering van initiatieven voor de grensoverschrijdende vergelijkbaarheid en erkenning van kwalificaties in het kader van opleidings- en bijscholingsmogelijkheden op het gebied van Agribusiness/Food
  - Informatie en advies over grensoverschrijdende opleiding en carrière op het gebied van Agribusiness/Food
  - Creëren van grensoverschrijdende opleidingsprofielen en –modules op het gebied van Agribusiness/Food
  - Stimuleren van bepaalde opleidingen/studies/samenwerkingsverbanden tussen onderwijsinstellingen op het gebied van Agribusiness/Food
  - Ondersteuning van grensoverschrijdende stages & traineeships op het gebied van Agribusiness/Food
  - Grensoverschrijdende maatregelen voor starters en werkzoekenden op het gebied van Agribusiness/Food
  - Crossovers tussen Agribusiness/Food en andere thema's
2. Health & Life Sciences
- Ontwikkeling en uitwisseling van best practices en kennis van nieuwe zorgconcepten binnen en tussen regionale clusters.
  - Stimulering van nieuwe technologische toepassingen in de zorg, gebaseerd op bijvoorbeeld nano- en microtechnologie, biotechnologie en ICT.
  - Maatregelen op het gebied van veterinaire zorg, cross-overs tussen veterinaire en humane zorg.
  - Implementatie van nieuwe technologische toepassingen in de zorg in samenwerking met het MKB
  - Structurele grensoverschrijdende samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden om human capital agenda's in de praktijk te brengen (bijvoorbeeld praktijkgericht onderwijs, kwalificatie en afstemming, techniek, tekort aan vakmensen, talentontwikkeling). Hierdoor worden het behoud en de ontwikkeling van kwalitatief hoogwaardige werknemers op het gebied van health en life sciences gestimuleerd en wordt de attractiviteit van de regio voor hoger opgeleiden verhoogd.
  - Bevordering van initiatieven voor de grensoverschrijdende vergelijkbaarheid en erkenning van kwalificaties in het kader van opleidings- en bijscholingsmogelijkheden op het gebied van health en life sciences
  - Informatie en advies over grensoverschrijdende opleiding en carrière op het gebied van health en life sciences
  - Creëren van grensoverschrijdende opleidingsprofielen en –modules op het gebied van health en life sciences
  - Stimuleren van bepaalde opleidingen/studies/samenwerkingsverbanden tussen onderwijsinstellingen op het gebied van health en life sciences
  - Ondersteuning van grensoverschrijdende stages & traineeships op het gebied van health en life sciences
  - Grensoverschrijdende maatregelen voor starters en werkzoekenden op het gebied van health en life sciences
  - Crossovers tussen Health & Life Sciences en andere thema's
3. High Tech Systems & Materials (HTSM)
- Verbinding van technologische clusters aan beide zijden van de grens via een mix van technologie, creatieve industrie en toepassingsgebieden.
  - Ontwikkeling van nieuwe producten en toepassingen op het gebied van bijv. sensortechnologie, ICT, nanotechnologie, maritieme technologie, oppervlaktentechnologie, watertechnologie of materiaaltechnologie
  - Grensoverschrijdende implementatie van nieuwe producten en toepassingen op het gebied van bijv. sensortechnologie, ICT, nanotechnologie, maritieme technologie, oppervlaktentechnologie, watertechnologie en materiaaltechnologie in het MKB
  - Structurele grensoverschrijdende samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden om human capital agenda's in de praktijk te brengen (bijvoorbeeld praktijkgericht onderwijs, kwalificatie en afstemming, techniek, tekort aan vakmensen, talentontwikkeling). Hierdoor worden het behoud en de ontwikkeling van kwalitatief hoogwaardige werknemers op het gebied van HTSM gestimuleerd en wordt de attractiviteit van de regio voor hoger opgeleiden verhoogd.
  - Bevordering van initiatieven voor de grensoverschrijdende vergelijkbaarheid en erkenning van kwalificaties in het kader van opleidings- en bijscholingsmogelijkheden op het gebied van HTSM • Informatie en advies over grensoverschrijdende opleiding en carrière op het gebied van HTSM
  - Creëren van grensoverschrijdende opleidingsprofielen en –modules op het gebied van HTSM

- Stimuleren van bepaalde opleidingen/studies/samenwerkingsverbanden tussen onderwijsinstellingen op het gebied van HTSM
- Ondersteuning van grensoverschrijdende stages & traineeships op het gebied van HTSM
- Grensoverschrijdende maatregelen voor starters en werkzoekenden op het gebied van HTSM
- Crossovers tussen HTSM en andere thema's

4. Logistiek

- Meer waarde toevoegen aan uit goederenstromen door aanvullende dienstverlening en faciliteiten (waaronder 'value added logistics' en innovatieve supply chain-oplossingen).
- Stimulering van milieu-efficiënt transport door de ontwikkeling van multi- en synchromodale concepten, samenwerkingsvormen en infrastructuur, daaronder bijvoorbeeld ook maatregelen en initiatieven gericht op alternatieve aandrijvingstechnologieën en op de verhoging van beladingsgraden.
- Ontwikkeling en/of implementatie van transportcorridors en gateway-achterland strategieën, netwerken en samenwerkingsvormen.
- Ontwikkeling en implementatie van 'soft' infrastructuur, bijvoorbeeld door ICT-innovatie
- Opheffen van grensoverschrijdende hiaten en knelpunten in het transportsysteem, waaronder bijvoorbeeld regelgeving, systemen, documentenuitwisseling.
- Structurele grensoverschrijdende samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden voor de opbouw en instandhouding van de grensoverschrijdende advies- en signaliseringsfunctie (governance) gericht op de versterking van de logistieke sector en haar positie op relevante Europese transportcorridors.
- Initiatieven gericht op de opbouw en instandhouding van logistieke kennisexpertise-centra, gericht op relevante sectoren
- Structurele grensoverschrijdende samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden om human capital agenda's in de praktijk te brengen (bijvoorbeeld praktijkgericht onderwijs, kwalificatie en afstemming, kennisontwikkeling, techniek, tekort aan vakmensen, talentontwikkeling, vakgericht taalonderwijs). Hierdoor worden het behoud en de ontwikkeling van kwalitatief hoogwaardige werknemers op het gebied van logistiek gestimuleerd en wordt de attractiviteit van de regio voor hoger opgeleiden verhoogd.
- Bevordering van initiatieven voor de grensoverschrijdende vergelijkbaarheid en erkenning van kwalificaties in het kader van opleidings- en bijscholingsmogelijkheden op het gebied van logistiek (afgestemde opleidingsprogramma's met wederzijds erkende eisen en diploma's)
- Informatie en advies over grensoverschrijdende opleiding en carrière op het gebied van logistiek
- Creëren van grensoverschrijdende opleidingsprofielen en –modules op het gebied van logistiek
- Stimuleren van bepaalde opleidingen/studies/samenwerkingsverbanden tussen onderwijsinstellingen op het gebied van logistiek
- Ondersteuning van grensoverschrijdende stages & traineeships op het gebied van logistiek
- Grensoverschrijdende maatregelen voor starters en werkzoekenden op het gebied van logistiek
- Crossovers tussen Logistiek en andere thema's

1.2 Onderzoek naar innovaties en aanwending koolstofarme technologieën

- ▶ Voor wie?
  - Technologie-, innovatie- en starterscentra
  - Ondernemingen (met name MKB en hun potentiële medewerkers)
  - Lokale en regionale organisaties en overheden (bijv. t.b.v. economische ontwikkeling, kamer van koophandel, Handwerkskammern)
  - Universiteiten, hogescholen, onderzoeksinstituten en de technologietransfer ondersteunende instellingen
  - Onderwijsinstellingen of andere instellingen met kwalificatieaanbod
- ▶ Maatregelen
  - Uitwisseling van kennis en best practices over het gebruik en de bevordering van hernieuwbare energie, de daarvoor benodigde aanpassingen aan het net en de opslagcapaciteiten en over de verduurzaming van energiesystemen en over innovatieve oplossingen op het gebied van de aanpassing aan de klimaatverandering
  - Stimulering van innovatie op het gebied van energiebesparende technologieën in uiteenlopende bedrijfstakken en toepassingsgebieden (productie/MKB, woningbouw, infrastructuur, etc.); innovatieve oplossingen op het gebied van de aanpassing aan de klimaatverandering
  - Opbouwen van grensoverschrijdende waardeketens en clusters van bedrijven en kennisinstellingen.
  - Ontwikkelen van experimenteerterruimte en opschaling van pilots.

- Maatregelen op het gebied van electromobiliteit met accu's en waterstof/brandstofcellen; grensoverschrijdend emissieloos OV; lichte bouwwijze met technisch textiel of elektrificatie ook van conventionele auto's uit zicht van het MKB
- Maatregelen op het gebied van waterstof en brandstofcellen in de stationaire energieverzorging, opslag van hernieuwbare energie (bijv. Power to Gas); waterstofinfrastructuur
- Maatregelen ter stimulering van de biobased economy (bijvoorbeeld natuurlijke bouwstoffen of het thema vervanging van kunststoffen (vooral verpakkingen) door natuurlijke materialen)
- Innovatie en grensoverschrijdende uitwisseling op het gebied van groen gas, hernieuwbare energie en duurzaamheid; bevordering van eco-innovaties op het gebied van luchtkwaliteit en emissiecontroles
- Benutting van restenergie, geothermie, decentrale energieproductie, energieopslag, stadsverwarming en KWK
- Maatregelen op het gebied van Smart Grids, Smart Energy Cities en Regions
- Maatregelen op het gebied van Smart Buildings (energiemanagement-gebouwenautomatisering → Energieefficiency) voor grote openbare gebouwen en private kantoorgebouwen, daarnaast projecten op het gebied van gebruikersgedrag
- Emissiearme en integrale vervoersconcepten, sluiting van de modale keten richting optimalisatie van forensen- en winkelstromen, virtuele mobiliteitsbeurzen
- Grensoverschrijdende samenwerking met de vermindering van de uitstoot door transport en de daarmee samenhangende verbetering van de luchtkwaliteit ten doel (bijvoorbeeld in de scheepvaart → green shipping)
- Verhoging van de energie-efficiency in het MKB en in de openbare sector zodat de uitstoot van CO2 wordt verminderd (projecten: Grensoverschrijdende samenwerking ter bevordering van de energieefficiency, uitwisseling van technologieën, gebruik van succesvolle modellen, ondersteuning van de opstelling van duurzame bedrijfsconcepten)
- Gezamenlijke projecten ontwikkelen gericht op nieuwe businessmodellen en ontwikkeling van decentrale vormen van energieopwekking.
- Structurele grensoverschrijdende samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden om human capital agenda's in de praktijk te brengen (bijvoorbeeld praktijkgericht onderwijs, kwalificatie en afstemming, techniek, tekort aan vakmensen, talentontwikkeling). Hierdoor worden het behoud en de ontwikkeling van kwalitatief hoogwaardige werknemers op het gebied van Energie/CO2 gestimuleerd en wordt de attractiviteit van de regio voor hoger opgeleiden verhoogd.
- Bevordering van initiatieven voor de grensoverschrijdende vergelijkbaarheid en erkenning van kwalificaties in het kader van opleidings- en bijscholingsmogelijkheden in de energiesector
- Informatie en advies over grensoverschrijdende opleiding en carrière in de energiesector
- Creëren van grensoverschrijdende opleidingsprofielen en –modules in de energiesector
- Stimuleren van bepaalde opleidingen/studies/samenwerkingsverbanden tussen onderwijsinstellingen in de energiesector en harmonisering van toelatingscriteria
- Ondersteuning van grensoverschrijdende stages & traineeships in de energiesector
- Grensoverschrijdende maatregelen voor starters en werkzoekenden in de energiesector
- Grensoverschrijdende opleiding of scholing op het gebied van klimaatneutrale consumptie en klimaatvriendelijk koopgedrag.
- Crossovers tussen Energie/CO2-reductie en andere thema's

2. Sociaal-culturele en territoriale cohesie van het programmagebied

2.1 Bevordering juridische en administratieve samenwerking en samenwerking tussen burgers en instellingen

- ▶ Voor wie?
  - Burgers, verenigingen
  - Regionale en lokale organisaties en overheden (bijv. werkgevers- en werknemersorganisaties, verzekeraars, sociale partners, culturele instellingen en organisaties, sociale instellingen, gemeentes)
  - Natuur- en milieuorganisaties, natuurparkbeheerders
  - Ondernemingen (met name MKB en hun potentiële medewerkers)
  - Ziekenhuizen, universiteiten, onderzoeksinstituten, organisaties op het gebied van de gezondheidszorg
  - Werknemers, scholieren, studenten, werkzoekenden en trainees
  - Scholen, universiteiten en hogescholen, overige onderwijsinstellingen
- ▶ Maatregelen

1. Werken, onderwijs en cultuur
  - Bevordering van het onderwijsaanbod en onderwijsmaterialen ter bevordering van de taalkundige en interculturele competenties (bijv. voor het leren van de taal van het buurland, tweetaligheid (NL/D) van kinderen en jongeren; schoolpartnerschappen; uitwisseling van scholieren en studenten in de grensregio)
  - Bevordering van de grensoverschrijdende beroeps- en onderwijsoriëntatie ter bevordering van de grensoverschrijdende arbeidsmarkt en de integratie op lange termijn.
  - Waarborging van duurzame voorlichting en advisering voor grenspendelaars
  - Initiatieven ter onderkenning en mogelijke oplossing van de problemen van grenspendelaars
  - Intensivering en uitbreiding van grensoverschrijdende sociaal-culturele activiteiten en contacten (bijv. samenwerking tussen culturele instellingen als musea, kunst- en cultuurorganisaties, festivals)
  - Harmonisering van eindtermen, voornamelijk in het MBO
2. Natuur, landschap en milieu
  - Ondersteuning van maatregelen ter ontwikkeling van nieuwe grensoverschrijdende natuur- en cultuurbeschermingsconcepten
  - Grensoverschrijdende concepten op het gebied van ontwikkeling, afstemming en koppeling van groene en blauwe infrastructuren, ecologische verbindingen, grensoverschrijdende biotoopverbindingen etc.
  - Duurzame grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van ruimtelijke inrichting
  - Opstellen van concepten en systemen op het gebied van de aanpassing aan de klimaatverandering en rampenbeheersing (bijv. hoogwaterbescherming) waar de grens hiervoor een barrière vormt.
  - Gemeenschappelijke oplossingen voor grenshindernissen op het gebied van risicopreventie en risicomangement in verband met de klimaatverandering
  - Onderzoek naar de gevolgen van de klimaatverandering voor natuur en landschap in de regio en ontwikkeling van beschermingsmaatregelen over de grens
  - Geharmoniseerde bescherming van grensoverschrijdende natuurlijke leefruimtes (heide, bos, veen)
  - Samenwerking op het gebied van afvalverwerking voor een duurzaam gebruik van hulpbronnen
3. Structuur en demografie
  - Bereikbaarheid: bevordering van initiatieven op het gebied van de haalbaarheid, het verbeteren en het gebruik van grensoverschrijdende (openbaar-)vervoersverbindingen en verkeersnetwerken (synergie met de sector logistiek in de prioritaire as 1)
  - Projecten op het gebied van inclusie, leefbaarheid en demografie, o.a. door middel van ICTtoepassingen
  - Gezamenlijk benutten van kansen m.b.t. de werkgelegenheid op het platteland (o.a. bio-economie, duurzaam toerisme)
  - Koppeling van grensoverschrijdend toerisme en natuurbeschermingsinitiatieven bijvoorbeeld door de commerciële uitbating van de natuurlijke karakteristieken van het subsidiegebied of de verbetering van natuur- en landschapsverdraagzame natuurbelevingsmogelijkheden
  - Koppeling van grensoverschrijdend toerisme en grensoverschrijdend cultureel aanbod om de vraag te stimuleren
  - Opbouw en doorontwikkeling van duurzame toeristische netwerken en ontwikkeling van toeristisch aanbod inclusief communicatie (marketing), daarbij in het bijzonder de bevordering van maatregelen die kunnen rekenen op duurzame marketingondersteuning door het MKB
  - Grensoverschrijdende samenwerking van toerisme-, cultuur- en natuurorganisaties om thema- en doelgroepgerichte concepten te ontwikkelen
  - Ontwikkeling van cultureel en natuurlijk erfgoed, duurzaam toerisme (grensoverschrijdende ontwikkeling van klimaatneutraal, natuur- en cultuurgericht toeristisch aanbod)
4. Netwerkontwikkeling op lokaal en regionaal niveau
  - Projecten op het gebied van grensoverschrijdende communicatie
  - Netwerkontwikkeling op het niveau van people-to-people projecten en miniprojecten
  - Ontwikkeling van nieuwe grensoverschrijdende oplossingen in samenhang met consumentcommunicatie, diergezondheid, antibiotica-inzet en voedselproblematiek (synergie met de sector agribusiness/food in de prioritaire as 1)
  - Verbetering van de toegang tot medische zorg in het buurland en stimulering van de ontwikkeling van duurzame structuren voor grensoverschrijdende en innovatieve medische zorg (met name met betrekking tot de vergrijzende bevolking) (synergie met de sector health/life sciences in prioritaire as 1)
  - Intensivering van de samenwerking op het gebied van de interne veiligheid (bijv. tussen politie en brandweer, samenwerking bij de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit, drugsbestrijding en -preventie)